

Sygn. akt I PK 123/10

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z powództwa B. S.

przeciwko Centrum Kongresowo-Wypoczynkowemu "Z.-R." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 października 2010 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w O.

z dnia 9 marca 2010 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w O. wyrokiem z dnia 9 marca 2010 r. zmienił zaskarżony przez stronę pozwaną wyrok Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w G. z dnia 24 września 2009 r. zasądający od Centrum Kongresowo – Wypoczynkowego „Z. – R.” spółki z o.o. w R. na rzecz powódki B. S. kwotę 74.783 zł z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 69.219, 47 zł z ustawowymi odsetkami, oddalając w pozostałym zakresie powództwo i apelację.

Strona pozwana wywiodła skargę kasacyjną od tego wyroku i opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 151 k.p., art. 151⁴ k.p. i art. 6 k.c.

w związku z art. 300 k.p., a także na podstawie naruszenia przepisów postępowania w postaci art. 6 k.c. oraz 3 w związku z art. 232 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 322 k.p.c., art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. i art. 233 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości, a mianowicie art. 151 i art. 154⁴ § 1 Kodeksu pracy przez rozstrzygnięcie kwestii prawnej dotyczącej prawa do wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych osób pełniących funkcje kierowników wyodrębnionych komórek organizacyjnych. W ocenie skarżącego wykładnia gramatyczna art. 151⁴ § 1 k.p. rodzi wątpliwości co do zakresu znaczeniowego używanego przez przepis pojęcia „w razie konieczności”, w szczególności w zakresie relacji tego pojęcia do określenia „szczególnych potrzeb pracodawcy” z art. 151 § 1 pkt 2 k.p. Subiektywne przekonanie pracownika o faktycznej konieczności pracy w godzinach nadliczbowych nie uzasadnia, według skarżącego, prawa do wynagrodzenia za tę pracę, wobec czego na pracowniku spoczywa, stosownie do treści art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p., ciężar udowodnienia nie tylko tego, że wykonywał pracę w godzinach nadliczbowych, ale także okoliczności uzasadniających stwierdzenie, że świadczona praca nie następowała w warunkach określonych przepisami art. 151⁴ k.p., tj. nie istniała przesłanka „wykonywania pracy w razie konieczności” w obiektywnym znaczeniu tego słowa. Skutkiem nieprzeprowadzenia takiego dowodu winno być zaś oddalenie powództwa o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pozwana wskazała również, iż „skarga kasacyjna wobec wskazanych naruszeń przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na treść skarżonego orzeczenia, jest oczywiście uzasadniona”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty, między innymi, na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawa. Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na taką okoliczność wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności występujących w orzecznictwie sądów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10).

Skarżący potrzeby wykładni art. 151⁴ § 1 k.p. upatruje w niejednoznaczności terminologicznej zwrotu „w razie konieczności” w relacji do określenia „szczególne potrzeby pracodawcy” z art. 151 § 1 pkt 2 k.p. i w związanej z tym potrzebie rozstrzygnięcia, czy na pracowniku spoczywa ciężar dowodu na okoliczność, że nie istniała przesłanka wynikająca z art. 151⁴ § 1 k.p. „wykonywania pracy w razie konieczności” w obiektywnym znaczeniu tego słowa.

W orzecznictwie przyjmuje się tymczasem jak dotychczas jednolicie, że pracownicy sprawujący funkcje kierownicze mogą być zatrudniani poza normalnymi godzinami pracy bez prawa do oddzielnego wynagrodzenia jedynie w razie konieczności (art. 135 § 1 k.p. obowiązujący do 31 grudnia 2003 r. i art. 151⁴ § 1 k.p. w aktualnym brzmieniu), a zatem reguła ta nie ma zastosowania do przypadku stałego zatrudniania pracownika ponad ustawowy czas pracy. W takiej sytuacji również pracownikowi zajmującemu stanowisko kierownicze przysługuje wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Zwrócić uwagę należy, iż tego rodzaju pogląd prawny jest wyrażany na tle określonych okoliczności faktycznych, chodzi bowiem o konieczność wykonywania pracy w

ponadnormatywnym czasie z uwagi na wadliwą organizację pracy u konkretnego pracodawcy. Nie występuje tu zatem problem kwalifikowania jako pracy w godzinach nadliczbowych samego pozostawania w dyspozycji pracodawcy poza godzinami pracy, nie ma też mowy o braku opłacalności dla pracodawcy pracy wykonywanej w ten sposób przez pracownika, skoro realizuje on w ponadnormatywnym czasie pracy przypisane mu obowiązki, trudno stwierdzić także brak świadomości podmiotu zatrudniającego, że taka praca jest wykonywana, jeżeli jej konieczność wynika z wadliwości organizacyjnych obciążających pracodawcę. Zasady ewentualnego przysługiwania wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych kierownikom wyodrębnionych komórek organizacyjnych (art. 151⁴ § 1 k.p.) są praktycznie takie same, jak w odniesieniu do pracownika objętego zadaniowym systemem czasu pracy. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że określenie w takim systemie przez pracodawcę zakresu obowiązków w sposób uniemożliwiający ich wykonanie w obowiązującym pracownika wymiarze czasu pracy uzasadnia roszczenie o dodatkowe wynagrodzenie z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych (por. postanowienie z dnia 7 grudnia 1999 r., I PKN 427/99, OSNAPiUS 2001 Nr 8, poz. 274 oraz wyrok z dnia 24 marca 2000 r., I PKN 553/99, OSNAPiUS 2001 Nr 15, poz. 484; OSP 2002 Nr 2, poz. 27 z glosą S. Driczńskiego). Na tle zadaniowego czasu pracy judykatura wypracowała zaś jednolity pogląd, że w razie sporu o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych pracownik musi wykazać, że pracował w godzinach nadliczbowych, a na pracodawcy ciąży obowiązek udowodnienia, że powierzał pracownikowi zadania możliwe do wykonania w czasie pracy wynikającym z ogólnie przyjętych norm czasu pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 15 marca 2006 r., II PK 165/05, OSNP 2007 nr 5 – 6, poz. 69; 5 lutego 2008 r., II PK 148/07, OSNP 2009 nr 7 – 8, poz. 93; 21 maja 2008 r., I PK 262/07, LEX nr 491433; 18 sierpnia 2009 r., I PK 51/09, LEX nr 529755 i 16 października 2009 r., I PK 89/09, LEX nr 558563). Inaczej rzecz ujmując, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych nie przysługuje pracownikom, zarówno zatrudnionym w zadaniowym systemie czasu pracy, jak i należącym do kręgu osób objętych art. 151⁴ § 1 k.p., jeżeli przydzielone im zadania obiektywnie

mogą wykonać w normatywnym czasie pracy, co musi udowodnić pracodawca, gdy pracownik wykaże, że stale przekraczał ustawowy czas pracy.

Wbrew poglądom skarżącego, kwestia przedstawiona przez niego jako budząca poważne wątpliwości została zatem jednolicie i jednoznacznie wyjaśniona w orzecznictwie, wobec czego nie można uznać, iż powołując się na potrzebę dokonania w tym kierunku wykładni wskazywanych przepisów, przekonał o konieczności zaangażowania Sądu Najwyższego w rozstrzygnięcie tej sprawy z uwagi na występowanie tej przesłanki „przedsądu”.

Jeżeli natomiast przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, iż skarga jest oczywiście uzasadniona, powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi w niniejszej sprawie do rozpoznania nie zawiera zaś żadnych argumentów na poparcie twierdzenia o jej oczywistej zasadności, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje zatem skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Nie spełnia tego wymagania stwierdzenie, że „skarga kasacyjna wobec wskazanych naruszeń przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na treść skarżonego orzeczenia, jest oczywiście uzasadniona”. Z powyższego nie wynika bowiem ani jakie przepisy, ani w jaki sposób doznały naruszenia, zaś podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, w związku z czym o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw, co w konsekwencji oznacza, iż skarżący nie

zdołał przekonać o potrzebie rozpoznania jego skargi również z uwagi na występowanie tej przesłanki „przedsądu”.

Z tych względów Sąd Najwyższy, z mocy art. 398⁹ k.p.c., postanowił jak w sentencji.